

Sygn. akt III PSK 79/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa Ł. D.

przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26 maja 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 19 grudnia 2019 r., VIII Pa (...), oddalił apelację pozwanej P. Spółki Akcyjnej w W. od wyroku Sądu Rejonowego w L. z 11 kwietnia 2019 r. w sprawie VII P (...) zasądającego od pozwanej na rzecz powoda Ł. D. kwotę 10.027,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz odrzucił zażalenie pozwanej na postanowienie o umorzeniu postępowania w pozostałym zakresie.

Pozwana spółka zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 77⁵ § 1 i art. 128 § 1 k.p. przez błędną wykładnię i uznanie, że w czasie dojazdu na i z miejsca wykonywania delegacji powód zobowiązany do pełnienia funkcji kierowcy,

podczas gdy kierowanie udostępnionym przez pracodawcę pojazdem służbowym podczas odbywania typowej podróży służbowej nie jest pozostawianiem w dyspozycji pracodawcy w miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy, a w konsekwencji nie powinno być wliczane do czasu pracy w przypadku przekroczenia dobowego wymiaru czasu pracy; art. 128 § 1 i art. 129 § 1 k.p. przez błędną wykładnię i uznanie, że do czasu pracy powoda należy wliczyć czas podróży z/do miejsca wykonywania obowiązków pracowniczych przekraczający dobową normę czasu pracy, podczas gdy powód wykonywał typową podróż służbową i do jego czasu pracy nie należy liczyć podróży z/do miejsca świadczenia wykonywania czynności przekraczającej dobowy wymiar czasu pracy; art. 151 i 151¹ k.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w sprawie i uznanie, że do czasu pracy powoda należy wliczyć czas podróży z/do miejsca wykonywania obowiązków pracowniczych w wymiarze przekraczającym dobowy wymiar czasu pracy i za ten czas podróży należy się powodowi wynagrodzenie jak za godziny nadliczbowe, w tym dodatek w wysokości 50% wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, podczas gdy w sytuacji odbywania przez pracownika podróży służbowej typowej do czasu pracy pracownika nie wlicza się czasu na dojazd do/z miejsca wykonywania czynności, przypadku przekroczenia dobowego wymiaru czasu pracy; art. 77⁵ § 1 i art. 128 § 1 k.p. przez błędną wykładnię i uznanie, że wykonywanie wyjazdów przez powoda na teren budowy w wymiarze 2-6 podróży miesięcznie świadczy o stałej konieczności przemieszczania się pracownika, podczas gdy podróże służbowe powoda stanowiły w jego kompleksie obowiązków zjawisko nadzwyczajne i wyjątkowe, a tym samym przemawiały za tym, że odbywał typowe podróże służbowe, które w sytuacji przekroczenia dobowego wymiaru czasu pracy nie determinują po stronie pracodawcy obowiązku wypłaty wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Dodatkowo skarżąca zarzuciła naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 367 § 1 w związku z art. 394 § 1 i 2 oraz art. 373 § 1 w związku z art. 397 § 3 k.p.c. przez niesłuszne odrzucenie zażalenia pozwanego zawartego w apelacji od postanowienia o umorzeniu w części postępowania zawartego w wyroku Sądu Rejonowego, podczas gdy błędne zawarcie przez Sąd Rejonowy postanowienia o umorzeniu postępowania w wyroku sprawia, że dopuszczalnym jest zaskarżenie apelacją

zawartego w wyroku sądu pierwszej instancji orzeczenia o częściowym umorzeniu postępowania, jeżeli jednocześnie zostaje zaskarżone orzeczenie co do istoty sprawy i zostaje zachowany termin do wniesienia apelacji.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca utrzymywała, że skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na jaskrawą sprzeczność rozstrzygnięcia z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego w kwestii podróży służbowych oraz odrzucenia zawartego w apelacji zażalenia. Dodatkowo sformułowała istotne zagadnienie prawne „dotyczące pozostawania w dyspozycji pracodawcy w rozumieniu art. 128 k.p. przez pracownika kierującego udostępnionym przez pracodawcę pojazdem służbowym do obycia typowej podróży służbowej samemu lub pasażerami, a w konsekwencji, uprawnienia pracownika do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych podczas kierowania udostępnionym przez pracodawcę pojazdem służbowym w trakcie odbywania typowej podróży służbowej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu jaką jest jej oczywista zasadność należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Natomiast warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Powyższych wymagań skarżąca jednak nie spełniła i nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W polemicznym uzasadnieniu takiego wniosku brak jest bowiem jakichkolwiek argumentów dla poparcia tezy o tak rozumianej oczywistej zasadności skargi.

W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967). W tym kontekście argumenty o naruszeniu art. 77⁵ § 1 k.p. czy art. 128 § 1 k.p. nie

uwzględniają sytuacji, w której - jak ustaliły sądy – praca powoda była związana ze stałym obowiązkiem czy koniecznością przemieszczania się, a nie stanowiła tylko incydentalnego, sporadycznego i nietypowego zadania w aspekcie wykonywania przez niego czynności pracowniczych. W związku z powyższym Sądy słusznie uznały, że w przypadku powoda doszło do przekroczenia norm czasu pracy wynikających z art. 129 § 1 k.p. i powstania godzin nadliczbowych. W końcu o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczy argument o wadliwym - zdaniem skarżącej – odrzuceniu zażalenia od postanowienia o umorzeniu w części postępowania.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Tym samym Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.